НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-навчальний центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

МАТЕРІАЛИ
VII Міжнародної науково-практичної конференції

30–31 травня 2024 р.
м. Одеса

Одеса – Запоріжжя
Інститут інноваційної освіти
2024

УДК 378.147-028.23:37.015.3:005.32].018.43

Н.О. Коновальчук
старший викладач кафедри мовної підготовки
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

НАВЧАЛЬНІ ВІДЕО ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТА ПІД ЧАС АСИНХРОННОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми. В Україні вже давно застосовується форма дистанційного навчання, яке з 2020 року набуло всеохоплюючого поширення. Але через постійні блекаути спричинені агресією російської федерації, перебої зі зв'язком, обстрілами, повітряними тривогами та ін. система освіти України стикається з новими викликами. У деяких регіонах триває дистанційне навчання, у деяких, більш спокійних, вводиться формат змішаного навчання, яке розглядається методистами як антикризовий формат [1, с. 149]. Також проблемою є те, що частина студентів перебуває за кордоном, а отже має інший час та не завжди може вчасно приєднатись до занять. Усе це спонукає до переходу на асинхронне навчання, а отже, виникає потреба в нових інструментах та способах подачі інформації, які надавали б студенту змогу при першій нагоді долучитися до заняття, надолужити пропущене та ін. Крім того, постійні стреси та вищеназвані перешкоди з якими стикається студент ведуть до зниження мотивації до навчання. На наш погляд, цікавий, яскравий, динамічний спосіб подачі навчального матеріалу, доступний у будь-який час, який би допомагав студенту легко засвоювати основний матеріал теми, сприяв би частково зняттю стресу, сприяв і підвищенню мотивації до навчання. Таким дуже ефективним інструментом подачі матеріалу в умовах дистанційного, змішаного та асинхронного навчання можуть бути навчальні відео. Л.М. Шаблій навіть називає відеонавчання «основою для однієї з форм дистанційного навчання» [2, с. 247]

Стан дослідження. В.В. Коваленко, С.В. Приходченко, Г.Т. Горват розглядають навчальні відео в контексті створення електронних ресурсів закладів вищої медичної освіти України. О.В. Бардадим розглядає різноманітні форми відеонавчання та групи навчальних відео у контексті природничих наук. Осадча К. розглядає відеонавчання як частину змішаного навчання. Необхідність даного дослідження зумовлена браком найновіших досліджень, проведених у контексті сьогодення, з урахуванням сьогоднішніх реалій, а також необхідністю розглянути навчальні відео саме для викладання української мови як іноземної.

Отже, у контексті асинхронного навчання навчальні відео є важливим засобом презентації навчального матеріалу мають такі переваги над текстовими джерелами.

1. Сприяють кращому розумінню візуальної інформації порівняно з текстовою. Так, згідно з опитуванням [3, с. 28], проведеному серед студентів, установлено ефективність різних типів освітніх ресурсів, з-поміж яких вони обрали ті ресурси, що використовують найбільше: відео (79 %), відкриті текстові підручники (79 %), лекції (69 %), тьюторіали (65 %), зображення (61 %), інфографіка (33 %), ігри (31 %).

2. Забезпечують студенту доступ до знань у будь-якому місці та часі. Студент може переглянути відео у бідь який зручний для нього час у будь-якому місці.

3. Підвищують автономність студента. Студент може сам опановувати або звертатись, щоб освіжити в пам'яті пройдений матеріал. Якщо виникають утруднення, то викладач надає пояснення вже індивідуально.

4. Формат навчального відео сприяє кращому засвоєнню інформації. Згідно з методичними вимогами, інформація у відео подається невеликими порціями (серіями) для розкриття певної теми, що сприяє її ліпшому засвоєнню, запобігає розсіюванню уваги.

Але для того, щоб навчальне відео було ефективним, воно має відповідати певним методичним вимогам. Залежно від цільової аудиторії та контексту, існують різні методичні вимоги до навчальних відео для вивчення української мови як іноземної, але є й загальні, які стосуються будь-якого навчального відео.

– У першу чергу навчальний матеріал у відео має бути викладений чітко та доступно. Відео повинні бути чіткими та легкими для розуміння для цільової аудиторії. Мовний рівень відео має бути простим, слід уникати важких синтаксичних конструкцій та важких для сприйняття на слух та розуміння слів, а також слід уникати складних термінів без пояснень.

– Відео матеріал відео має бути структурованим. Для цього його варто розділити на логічні частини або тематичні блоки, для відокремлення яких слід використовувати заголовки, підзаголовки та інші візуальні елементи для підкреслення структури.

– На особливу увагу заслуговує візуальне оформлення відеоряду. Візуальні ефекти, анімація, картинки та інші графічні елементи роблять відео динамічним, цікавим, яскравим, сприяють кращому запам'ятовуванню та розумінню інформації.

– Якість аудіо. Якість звуку має бути відмінна, мовний матеріал має звучати чітко без шуму чи перешкод.

– Варіативність. В одному курсі слід використовувати різні формати та форми навчальних відео. Це можуть бути відеолекції, відеоінструкції, скрінкасти, відеоскрайбінги тощо. Різні форми відео мають свої переваги, тож залежно від особливостей матеріалу доцільніше використовувати той чи інший формат. Це дозволить студентам отримати різноманітність в засвоєнні матеріалу.

– Час відео. Під час перегляду надмірно довгих відео концентрація уваги знижується, втрачається зацікавленість студента. Тому рекомендована середня тривалість відео для навчання 5–15 хвилин в залежності від теми.

– Відео має містити перевірку розуміння змісту. Для цього варто включити в його зміст відповідні завдання або додати запитання в кінці відео, щоб перевірити розуміння матеріалу. Це виключає пасивність студента під час перегляду, залучає його до обговорення.

– Доступність. Відео мають бути доступні для перегляду на різних пристроях із різними розмірами екранів. Також сучасні технології дозволяють зробити відео доступними для людей з вадами зору або слуху (наприклад, за допомогою субтитрів чи аудіодескрипцій).

– Навчальне відео має супроводжуватись підтримкою тьютора. У студента має бути можливість звертатися з питаннями чи коментарями після перегляду відео, наприклад, через коментарі на платформі чи форумі.

Залежно від способу подачі матеріалу, наразі розрізняють такі форми навчальних відео:

- Відеолекція – являє собою відповідно оформлений відеозапис лекції науковця, експерта тощо на певну тему. Відеолекція не є простим записом лекції, а має відповідати методичним вимогам та бути відповідно оформленою та структурованою.

- Відеоінструкція – відео, що містить покрокове скерування виконати ту чи іншу дію для досягнення конкретного результату. Надає студенту алгоритм дій. Це може бути інструкція до виконання певного типу завдань, або встановлення та початку роботи з певним програмним забезпеченням, тощо.

- Інтерактивні відео: відео, що дозволяють глядачам взаємодіяти з вмістом, відповідаючи на запитання або здійснюючи вибір. Ці відео часто використовуються для тестування й оцінювання;

- Анімаційні відео. Відео, в яких за допомогою анімації пояснюються певні процеси та явища. За допомогою анімації можна цікаво розповісти про певні синтаксичні структури або частини мови.

- Відео віртуальної реальності. Створюють «ефект присутності», дозволяють глядачам «відчути» віртуальне середовище. Добре підійдуть до тем з українознавства та подібних.

- Вебінари. Це відео, що надають інформацію або містять тренінги з певної теми. Як правило до вебінарів надається можливість спілкування з доповідачем у коментарях або в чаті.

- Скрінкаст. Являє собою відеозапис з екрану, дає можливість записати процес пояснення.

- Відеоскрайбінг. Це новітня техніка презентації (від англ. «*scribe*» – створювати ескізи або малюнки), винайдена британським художником Ендрю Парком. Характерною рисою відеоскрайбінгу є те, що виступ лектора ілюструється малюнками на дошці (або аркуші паперу). Такий спосіб подачі

матеріалу можу бути надзвичайно ефективним. Отже, основними **перевагами** відеоскрайбінгу є:

- Короткий хронометраж. Сама форма відео змушує зазначати лише основну інформацію, уникаючи довгих пояснень. Інформація в таких відео подається дуже концентровано й стисло.

- Наочність та схематичність подачі матеріалу.

- Анімаційність. Завдяки елементам анімації відео мають яскравий цікавий візуал, що одразу привертає увагу.

- Легкість розуміння. Адже розповідь супроводжується стислим записом інформації. Тому для цієї форми не потрібно окремо робити субтитри, що значно економить час на його створення.

Для створення відеоскрайбінгу можна скористатись наступними інструментами:

- Power Point. Це програма для створення та перегляду презентацій, що входить до стандартного базового пакету Microsoft Office. Також її скорочена версія представлена в інструментах Google, де нею можна користуватись онлайн і офлайн з будь-якого гаджета. Цей інструмент дозволяє створити найпростішу відеоанімацію: анімації на слайді будуть яскраво доповнювати усну розповідь, що допоможе слідувати головному принципу скрайбінгу – «ефекту паралельного наслідування».

- PowToon. Являє собою англомовний онлайн-сервіс, що пропонує набір готових шаблонів і надає можливість створення відеопрезентацій. Безкоштовна версія надається на 3 дні після реєстрації та містить обмежений набір інструментів. За безкоштовними шаблонами можна створювати відео до 45 секунд. Без готового шаблону можна створювати дещо довші відео – до 5 хвилин. Сервіс має функцію безпосереднього завантаження готових проектів на YouTube.

- GoAnimate. Це англомовний онлайн-сервіс, який дозволяє перетворювати презентації на анімаційні фільми. Кожен елемент має стандартні налаштування (колір, розмір), а також унікальні параметри (настрій персонажа, декомпозиція фону тощо). Сервер пропонує великий вибір дій для персонажів, а в разі проблем можна скористатися підказками. Безкоштовна версія доступна протягом 14 днів після реєстрації.

- Sparkol VideoScribe. Ця програма дозволяє швидко створювати якісні відеоскрайби. Власну відеоанімацію за допомогою цього інтернет-інструменту можна створити усього за кілька хвилин. Під час монтажу можна додавати власний текст, графіку, готові аудіофайли або записані за допомогою мікрофону, а також змінювати фон і шрифти. Є можливість вибирати вигляд руки, яка робить малюнки. Кожен елемент має індивідуальні налаштування, такі як час відтворення, розмір і положення на екрані.

- Animaker. Це англомовний інструмент для створення 2D і 3D анімацій, інфографіки та відеоінфографіки. Програма пропонує багато можливостей

для роботи з текстовим оформленням. Перевагою цього хмарного сервісу є те, що працювати над своїм проектом можна з будь-якого комп'ютера через власний акаунт. Створення анімацій тривалістю до 2 хвилин є безкоштовним. Також платформа надає велику кількість персонажів та шаблонів, а також можливість змінювати колір шкіри, волосся, одягу персонажа, корегувати тло, тощо.

Висновки. Отже, навчальні відео є потужним інструментом передачі інформації. Навчальне відео, що відповідає методичним вимогам полегшує процес засвоєння нової інформації, сприяє кращому запам'ятовуванню, пробуджує цікавість до теми, тим самим мотивуючи студента до навчання.

Список використаних джерел

1. Осадча К. Досвід Німеччини у запровадженні стратегій змішаного навчання. *Освітологічний дискурс.* 2022. № 3–4. С. 38–39.
2. Шаблій Л. М. Створення навчальних відео та їх використання. Актуальні проблеми в системі освіти: заклад загальної середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти. 2021. № 1. С. 247–250.
3. Коваленко В. В., Приходченко С. В., Горват Г. Т. Ефективність використання сучасних електронних ресурсів в освітній діяльності закладів вищої медичної освіти України: аналіз перспектив та альтернативи. *Академічні візії*. 2023. Вип.20. С. 142–148.
4. Бардадим О. В. Формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх учителів природничих наук методом відеонавчання. *Імідж сучасного педагога*. 2023. Вип. 2 (209), С. 27–35.

Коновальчук Н.О. **Навчальні відео як ефективний інструмент мотивації студента під час асинхронного навчання.** – Стаття.

У статті розглядаються основні проблеми, з якими стикається сучасна освіта в Україні, необхідність впровадження форм змішаного та асинхронного навчання, навчальні відео, як інструмент подачі інформації під час асинхронного навчання та способу мотивації студентів. Представлені дані опитування студентів, що свідчать про ефективність навчальних відео, доводяться їх основні переваги, порівняно з традиційними (текстовими) джерелами інформації (вони сприяють кращому розумінню візуальної інформації порівняно з текстовою, забезпечують доступ до знань у будь-якому місці та часі, підвищують автономність навчання, сприяють кращому засвоєнню інформації), викладені основні методичні вимоги до навчальних відео (чіткість та доступність викладення матеріалу, його структурованість візуальне оформленні та якості звуку, використання різних форматів відео, тривалість 5–15 хвилин тощо), розглядаються їх основні форми (відео онлайн-курси, відеолекція, відеоінструкція, інтерактивні відео, анімаційні відео, відео віртуальної реальності, вебінари, скрінкаст, відеоскрайбінг).

Ключові слова: мотивація, асинхронне навчання, навчальне відео, форми відео, скрінкаст, відеоскрайбінг.

ЗМІСТ

Розділ 1
ОСВІТА. ПЕДАГОГІКА
EDUCATION. PEDAGOGY

А.Р. Байдак
РОЗВИТОК ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 3

А.О. Браткевич, В.М. Кольцов
ІНТЕГРАЦІЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР 10

Н.О. Коновальчук
НАВЧАЛЬНІ ВІДЕО ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ
МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТА ПІД ЧАС АСИНХРОННОГО НАВЧАННЯ..... 13

К.С. Овчіннікова
ТЕХНОЛОГІЇ МУЛЬТИМЕДІА ЯК ДОПОМІЖНИЙ ЗАСІБ
У ПРОВЕДЕННІ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАНЯТЬ З ІСТОРІЇ..... 18

В.Г. Родіков
ВИКОРИСТАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРНИХ ВІЙСЬК..... 22

Розділ 2
КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО
CULTURE AND ARTS

В.В. Алтухов
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ТВОРІВ НА ЦИФРОВОМУ
КЛАВІШНОМУ ІНСТРУМЕНТІ, СИНТЕЗАТОРІ..... 25

Розділ 3
СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ
ЕКОНОМІКА. ПОЛІТОЛОГІЯ. ПСИХОЛОГІЯ. СОЦІОЛОГІЯ
SOCIAL AND BEHAVIORAL STUDIES
ECONOMICS. POLITICAL SCIENCE. PSYCHOLOGY. SOCIOLOGY

А.Л. Доренко, Л.Л. Борисенко
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ДЕПРЕСИВНИХ СТАНІВ У ЧОЛОВІКІВ
ТА ЖІНОК В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ 28